

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Gabriely Bašné a soudců Mgr. Ondřeje Hrabce a Mgr. Kateřiny Kozákové v právní věci

žalobkyně **M. H.**
bytem N., L.
zastoupené Mgr. Lukášem Hojdnem, advokátem
sídlem Francouzská 299/98, Praha 10

proti
žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**
sídlem Palackého nám. 375, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí ministra žalovaného ze dne 29. 1. 2024, č. j. MZDR 35935/2023-4/PRO,

takto:

- I. Rozhodnutí ministra žalovaného ze dne 29. 1. 2024, č. j. MZDR 35935/2023-4/PRO, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 14 362,-Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyně Mgr. Lukáše Hojdna, LL.B., advokáta.

Odůvodnění:

I. Základ sporu

1. Žalobkyně se domáhá zrušení shora uvedeného rozhodnutí ministra zdravotnictví, kterým zamítl její rozklad proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 11. 2023, č. j. MZDR 18477/2023-9/PRO. Ministerstvo zamítlo žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky za nezákonnou sterilizaci, kterou přiznává zákon č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem (dále jen „zákon o odškodnění protiprávních sterilizací“), neboť žalobkyně neoznačila a nedoložila žádné důkazy, kterými by prokázala provedení sterilizace v rozporu se zákonem, čímž neprokázala protiprávnost daného zákroku. Žalovaný (shodně se žalobkyní) potvrdil, že příslušný poskytovatel zdravotnických služeb nedisponuje relevantní zdravotní dokumentací týkající se daného zákroku, toliko záznamem z operační knihy, ze kterého však vyplývá jen tolik, že žalobkyně dne X porodila a v rámci porodu jí byla provedena sterilizace.

II. Obsah správního spisu

2. Ze spisového materiálu soud zjistil následující podstatné skutečnosti:
3. Dne 19. 6. 2023 žalobkyně požádala o odškodnění za nezákonnou sterilizaci (žádost ze dne 12. 6. 2023). V žádosti uvedla, že dne 12. 5. 1988 během porodu syna v nemocnici v R. jí byla bez jejího souhlasu provedena sterilizace, nebyl jí dán dostatečný časový prostor pro promyšlení zákroku. O daném zákroku byla žalobkyně informována až poté, co jí byl proveden a taktéž jí byla nabídnuta částka 3 000 Kč. Akcentovala, že byt žádala poskytovatele zdravotnických služeb o předložení příslušné zdravotní dokumentace o jejím zákroku, bylo jí sděleno, že se jí nepodařilo dohledat.
4. Žalovaný si ve dnech 20. 6. 2023 a 28. 6. 2023 opakovaně vyžádal u poskytovatele zdravotnických služeb kopii zdravotní dokumentace žalobkyně. K jeho žádosti mu bylo dne 1. 8. 2023 odpovězeno, že jedinými dokumenty, které byly ohledně žalobkyně dohledány, bylo 9 chorobopisů a záznam z porodní knihy (viz záznam na řádce 94), ze kterého vyplynulo, že žalobkyně dne 12. 5. 1988 porodila a v rámci porodu jí byla provedena sterilizace. Konkrétní dokumenty týkající se porodu a sterilizace však nebyly dohledány. Žalovaný poté žalobkyni vyzval výzvou ze dne 19. 10. 2023 k nahlédnutí do spisu, k seznámení se s podklady a vyjádření se k nim; rovněž ji poučil o potřebě předložení či označení dalších důkazů k prokázání jejích tvrzení v žádosti. Na to žalobkyně reagovala dopisem ze dne 20. 10. 2023 s tím, že s ohledem na absenci příslušné zdravotnické dokumentace nemá žádnou jinou možnost doložit další důkazy k jí provedenému zákroku. Dodala, že jí nelze vzniklou situaci klást k tíži, jelikož by tak došlo k převrácení důkazního břemene.
5. Prvostupňovým správním rozhodnutím ze dne 6. 11. 2023, č. j. MZDR 18477/2023-9/PRO, byla žádost žalobkyně zamítnuta s odůvodněním, že existence vlastního provedení zdravotního zákroku sterilizace, považoval žalovaný za prokázanou, neboť je o ní zmínka ve zdravotní dokumentaci (porodní kniha); nicméně za neprokázané měl okolnosti (důvod) provedení sterilizace, tj. zda k němu došlo v rozporu se zákonem, a proto žádost zamítl. Vysvětlil, že řízení bylo zahájeno na základě žádosti žalobkyně, tudíž bylo na ní, aby protiprávnost tvrzené sterilizace prokázala, což se však ani po poučení ze strany žalovaného nestalo. Argumentaci obrácením důkazního břemene žalovaný nepřisvědčil.

6. Žalobkyně podala proti rozhodnutí rozklad, který ministr žalovaného napadeným rozhodnutím zamítl, jelikož se plně ztotožnil s provedeným právním posouzení dané věci. Ministr žalovaného konstatoval, že skutečnost, že sterilizace byla provedena v souvislosti s porodem sama o sobě nezakládá protiprávnost provedené sterilizace. A zopakoval, že žalobkyně ani po rozsáhlém poučení o procesních právech a povinnostech nedoložila a neoznačila potřebné dokumenty prokazující její tvrzení o nezákonně provedeném zákroku. Současně žalobkyně nedoložila a neoznačila potřebné dokumenty prokazující její tvrzení o poskytnutí finanční odměny za podstoupení zákroku, tudíž zde nelze aplikovat nevyvratitelnou domněnku dle § 3 odst. 3 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací.

III. Žalobní argumentace

7. Žalobkyně považuje napadené rozhodnutí za nezákonné a navrhl, aby jej soud zrušil.
8. Na úvod své žaloby zopakovala skutkový průběh provedení sterilizace tak, jak jej uvedla ve své žádosti o přiznání odškodnění.
9. V rámci žalobních bodů namítla nesprávnost závěru ministerstva, s nímž se bez dalšího ztotožnil i ministr zdravotnictví, že za situace, kdy poskytovatel zdravotních služeb nenalezl její v řízení potřebnou zdravotní dokumentaci, tíží jí břemeno důkazní k prokázání tvrzení ohledně provedení zákroku (a za jakých podmínek); nad to akcentovala, že jí byla nabídnuta částka 3 000 Kč za provedení sterilizace. Dle žalobkyně žalovaný tímto postupem porušil zákonem stanovenou povinnost zjistit řádně a v dostatečné míře skutkový stav věci.
10. Zásadně odmítla poukaz žalovaného, že správním orgánům neposkytl součinnost.

IV. Vyjádření žalovaného

11. Žalovaný v písemném podání ze dne 21. 3. 2024 nepovažoval argumentaci žalobkyně za důvodnou a navrhl zamítnutí žaloby. Byl přesvědčen, že postupoval plně v souladu se zásadou materiální pravdy; jenže žalobkyně, jež podala žádost, po celé správní řízení nedoložila žádný důkaz svědčící pro její tvrzení, že se sterilizací nedala souhlas, a že jí za její provedení byla nabídnuta peněžní kompenzace. Upozornil, že žalobkyně si musela být své povinnosti důkazní dobře vědoma, jelikož byla po celou dobu správního řízení zastoupena právním profesionálem. S ohledem na toto profesionální zastoupení žalobkyně označil samotné tvrzení žalobkyně o tom, že jí byla „nabídnuta“ a nikoli poskytnuta finanční kompenzace, za podivné. Jelikož pouhá „nabídka“ kompenzace není bez dalšího způsobilá naplnit v zákonném ustanovení § 3 odst. 3 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací zakotvenou nevyvratitelnou domněnku o protiprávním provedení sterilizace.

V. Ústní jednání

12. Na ústním jednání ve věci nařízeném na 24. 2. 2025 jak právní zástupce žalobkyně, tak žalovaný správní orgán setrvali na svých procesních stanoviscích a odkázali na předchozí vyjádření ve věci. Žalovaný v závěrečné řeči uvedl, že tvrzení žalobkyně nepovažuje za plausibilní, neboť pro něj nesvědčí žádné indicie. Žalobkyně tvrzení, že obdržela 3 000 Kč peněžitou kompenzací dle § 3 odst. 3 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací, totiž nikterak neprokázala.

13. Soud neprovedl žalobkyní navržené důkazy listinami, které jsou součástí spisového materiálu, neboť z něj při přezkumu zákonnosti rozhodnutí žalovaného vychází a správním spisem se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 9 Afs 8/2008–117 ze dne 29. 1. 2009, č. 2383/2011 Sb. NSS).

V. Posouzení věci soudem

14. Nejprve soud považuje za nezbytné upozornit, že žalobkyně za žalovaného nesprávně označila ministra zdravotnictví, ačkoliv jím mělo být Ministerstvo zdravotnictví. Zdejší soud proto ve světle usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003-56, č. 534/2005 Sb. NSS, a usnesení NSS ze dne 29. 10. 2007, č. j. 8 Afs 75/2007-115, ve věci jednal jako s žalovaným právě s uvedeným ministerstvem, které je z tohoto důvodu jako účastník řízení označeno v záhlaví tohoto rozsudku, jelikož v řízeních o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) není osoba žalovaného určena tvrzením žalobkyně, ale kogentně ji určuje zákon, proto je povinností soudu, aby jednal s tím, kdo skutečně žalovaným má být.
15. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a že jedná se o žalobu přípustnou, splňující nezbytné formální náležitosti na ni kladené. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal na základě skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí a v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
16. Soud předesílá, že zákon zakládá nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky (kompenzace) osobám v minulosti protiprávně sterilizovaným (§ 1). V ustanovení § 2 vymezuje oprávněnou k poskytnutí peněžní kompenzace jako osobu, *která se podrobila v období od 1. července 1966 do 31. března 2012 (dále jen „rozhodné období“) ve zdravotnickém zařízení na území, které je součástí území České republiky, sterilizaci v rozporu s právem.*
17. Co se rozumí sterilizací v rozporu s právem stanoví § 3 odst. 1 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací, dle něhož *jde o zdravotní výkon zabraňující plodnosti, k jehož provedení oprávněná osoba neudělila souhlas, nebo souhlas udělila při takovém porušení právních předpisů upravujících v rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu.*
18. Podle § 3 odst. 2 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací se porušením právních předpisů a okolnostmi dle odstavce 1 rozumí *zejména působení na oprávněnou osobou v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti podrobila, jakož i skutečnost, že oprávněná osoba nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích.*
19. V § 3 odst. 3 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací je zakotvena nevyvratitelná právní domněnka, a to slovy *„má se za to, že podmínky podle odstavce 1 jsou splněny, pokud...“*, kdy se tedy má za to, že k protiprávní sterilizaci pacientky došlo, *pokud v souvislosti s provedením zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti byla oprávněné osobě poskytnuta dávka podle předpisů o sociálním zabezpečení, jejíž poskytnutí bylo vázáno na podstoupení zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti.*

20. Podle § 6 odst. 1 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací žádost o přiznání nároku musí kromě obecných náležitostí obsahovat

a) vylíčení rozhodných skutečností případu, zejména označení zdravotnického zařízení, v němž ke zdravotnímu výkonu zabráňujícímu plodnosti došlo, datum, kdy byl tento zdravotní výkon proveden, a vylíčení okolností, za nichž k tomuto zdravotnímu výkonu došlo,

b) označení listin a jiných důkazních prostředků, jichž se oprávněná osoba na podporu svého práva dovolává,

c) bankovní účet, na který má ministerstvo poukázat přiznanou peněžní částku.

21. Podle § 6 odst. 2 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací státní orgány, jakož i právnické a fyzické osoby jsou povinny na výzvu ministerstva poskytnout nezbytnou součinnost potřebnou ke zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností, zejména předložit listiny či jiné důkazní prostředky. Výzva má formu usnesení, které se doručuje pouze státnímu orgánu nebo osobám, které jsou povinny poskytnout součinnost.

22. Předmětem sporu je otázka, zda má žalobkyně nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci podle zákona o odškodnění protiprávních sterilizací, přičemž v této souvislosti bylo kamenem sváru nezbytné zodpovědět, zda bylo úlohou žalobkyně, aby při neexistenci úplné zdravotnické dokumentace prokázala protiprávnost provedené sterilizace.

23. Soud upozorňuje, že ve skutkově obdobných věcech protiprávně provedených sterilizacích již správní soudy opakovaně rozhodovaly, například Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65, č. 4623/2024 Sb. NSS, podrobně vyjádřil k otázce prokázání podmínek pro přiznání nároku za nezákonnou sterilizaci při neexistenci zdravotnické dokumentace, jež je pro tuto věc klíčová. V bodech [29] až [32] shrnul následující:

„V zásadě tak musí dojít k naplnění čtyř předpokladů pro přiznání peněžité částky, konkrétně tedy:

- 1. podání žádosti do 3 let od účinnosti zákona č. 297/2021 Sb.;*
- 2. žadatelka byla podrobena sterilizaci;*
- 3. k této sterilizaci došlo v rozhodném období (od 1. 7. 1966 do 31. 3. 2012);*
- 4. tato sterilizace byla provedena v rozporu s právem.*

[30] Zatímco naplnění prvního předpokladu bude jednoznačně určitelné z podané žádosti, v případě ostatních tří předpokladů může být jejich ověření nesnadné. Primárním důkazem, jenž může dané okolnosti postavit najisto, je jistě zdravotnická dokumentace žadatelky o jednorázovou peněžní dávku. Ta však může být vzhledem ke značnému časovému odstupu od tvrzeného provedení sterilizace již skartována, jako tomu je ostatně i v nyní projednávané věci, případně rovněž různé kvality a vypovídající hodnoty. Další dokumenty, které by mohly o provedení sterilizace vypovídat, pak nemusí vůbec existovat, případně mohou být jen velice obtížně dohledatelné. Stejně tak v úvahu připadající svědci z okruhu zdravotního personálu si již nemusí okolnosti provedení sterilizace z důvodu časového odstupu pamatovat. Svědci z úzkého rodinného okolí, kterým se oběť v minulosti mohla svěřit, konečně nemusí být s ohledem na jejich vztah s žadatelkou a ze své podstaty pouze zprostředkovanost jimi podávaných informací považováni za důvěryhodné.

Důsledkem je, že v případě neexistence zdravotní dokumentace se žadatelka pro prokázání důvodnosti svého nároku typicky ocitne v důkazní nouzi, a to i po řádně poskytnutém poučení a snaze správního orgánu veškeré dostupné dokumenty skutečně získat.

[31] Za takové situace se však reálná využitelnost a účinnost mechanismu odškodnění dle zákona č. 297/2021 Sb., kterou stát dle svých vlastních deklarací chce zabezpečit, stává iluzorní. Za skartaci zdravotní dokumentace, k níž často dochází protiprávně, jak poukazují i zprávy veřejného ochránce práv (srov. např. zprávu o šetření z vlastní iniciativy ve věci odškodnění protiprávní sterilizace, sp. zn. 15744/2022/VOP/MZK, č. j. KVOP-36688/2023, www.ochrance.cz), žadatelky nemohou. V rovině morální nelze přehlédnout, že do této situace se žadatelky dostávají v důsledku předchozího, respektive i následného jednání státu samotného, jeho složek, či organizací veřejnou mocí zřizovaných.

[32] Podle názoru NSS proto nelze po žadatelkách požadovat, aby samy vždy nade vší pochybnost prokázaly naplnění všech výše vymezených předpokladů pro přiznání peněžní částky podle zákona č. 297/2021 Sb. Naopak postačí, pokud žadatelka o peněžitou dávku předestře na první pohled plausibilní tvrzení, že v rozhodném období podstoupila sterilizaci v rozporu s právem. To nicméně pochopitelně neznamená, že se může jednat o jakékoli, ničím nepodložené tvrzení. Musí jít o tvrzení hájitelné, které bude podepřeno indiciemi, které ve svém souhrnu nepřipouštějí jiné racionální vysvětlení situace či chování jednotlivých účastníků, než že k protiprávní sterilizaci žadatelky pravděpodobně došlo tak, jak žadatelka tvrdí. Pokud tedy zdravotní dokumentace nebude existovat, případně bude zjevně nedůvěryhodná, avšak žadatelka předestře plausibilní tvrzení, pro které budou skutečně svědčit zjištěné indicie, musí správní orgány považovat předpoklady pro přiznání peněžité částky dle zákona č. 297/2021 Sb. za naplněné, ledaže samy prokáží, že ke skutečností žadatelkou tvrzeným dojít nemohlo“ (zdůraznění přidáno soudem).

24. Zdejší soud předně připomíná, že správní orgány nárok na odškodnění žalobkyni nepřiznaly z důvodu, že podle nich neprokázala podmínku protiprávnosti provedené sterilizace ani obdržení peněžité kompenzace ve smyslu nevyvratitelné domněnky dle § 3 odst. 3 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací. Naplnění 1. podmínky (podání žádosti do 3 let od účinnosti zákona o odškodnění protiprávních sterilizací) a 3. podmínky (ke sterilizaci došlo v rozhodném období) žalovaný nezpochybňoval. Naplněna podle něj zjevně byla i 2. podmínka (samotné provedení sterilizace). Zbývá tak posoudit poslední a spornou 4. podmínku, tj. zdali byla žalobkyni provedena sterilizace v souladu či v rozporu s právem.
25. Pro posouzení této poslední podmínky soud vyšel plně z právních názorů NSS citovaných výše v rozsudku ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65, č. 4623/2024 Sb. NSS, tj. že za situace, kdy neexistuje potřebná zdravotnická dokumentace, není možné nadále vyžadovat splnění povinnosti důkazní ze strany žalobkyně (která se bez svého zavinění ocitla v důkazní nouzi), nýbrž správní orgány jsou povinny postupovat tak, že přistoupí k posouzení toho, zdali je tvrzení, jakým žadatelka vylicila průběh své sterilizace hájitelné, pravděpodobné, resp. plausibilní, pro které skutečně svědčí v řízení zjištěné indicie. V nyní posuzované věci bylo mezi účastníky nesporné, že žalobkyni byla provedena sterilizace při porodu, a že potřebná zdravotní dokumentace k zákroku neexistuje. Za této situace pak žalovaný nesprávně trval na splnění důkazní povinnosti o protiprávnosti sterilizace po žalobkyni, naopak měl přistoupit k posouzení jejího tvrzení o protiprávnosti sterilizace. Přičemž žalobkyně v tomto směru stručně uvedla, že během porodu syna dne 12. 5. 1988 jí byla

nezákonně provedena sterilizace, neboť k ní nedala souhlas, neměla ani dostatek času na rozmyšlení a současně dostala nabídku na částku 3 000 Kč jako peněžní kompenzaci. Ministr žalovaného však na toto tvrzení žalobkyně věcně nereagoval, ve svém rozhodnutí pouze zmínil, že provedení sterilizace při porodu samo o sobě nezakládá protiprávnost zákroku, neboť veden nesprávným právním názorem akcentoval, že je nutno s ohledem na charakter řízení (tj. řízení zahájené na žádost, jenž je proto ovládáno dispoziční zásadou) veškerá tvrzení o protiprávnosti řádně ze strany žalobkyně doložit. Ministr žalovaného se v žalobou napadeném rozhodnutí zmínil o nabídce žalobkyně tvrzené částky 3 000 Kč jakožto finanční kompenzace za sterilizaci. Nicméně se i k této částce finanční kompenzace vyjádřil toliko tak, že bez prokázání obdržení dané částky nelze tuto skutečnost posoudit jako nevyvratitelnou domněnku dle citovaného zákonného ustanovení, čímž opět jeho plauzibilitu nikterak nehodnotil.

26. Soud shrnuje, že za situace, kdy potřebná zdravotní dokumentace absentuje, měly správní orgány přistoupit k posouzení plauzibility rozhodného tvrzení žalobkyně, jímž odůvodňovala protiprávnost provedené sterilizace. Správní orgány však takto nepostupovaly, tvrzení žalobkyně věcně neposoudily a ani jej nezpochybnily tím, že by prokázaly existenci odlišné a důvěryhodnější skutkové verze; tedy že by k provedení sterilizace žalobkyně způsobem jím tvrzeným dojít nemohlo. Soud v této souvislosti poukazuje na bod [36] shora citovaného rozsudku NSS, v němž NSS konstatoval následující: „... V situaci, kdy i přes učiněné kroky nelze dospět k jednoznačnému závěru z důvodu, že zdravotní dokumentace žadatelky neexistuje nebo je zjevně nedůvěryhodná, bude nutné zabývat se s ohledem na důkazní nouzi žadatelky tím, zda jsou jí předestřená tvrzení plausibilní a hájitelná. O jaké indicie vypovídající o hájitelnosti tvrzení se může jednat, bude záležet vždy na okolnostech konkrétní věci. Podle názoru Nejvyššího správního soudu se však v zásadě může jednat o cokoli, co bude svědčit ve prospěch žadatelčiných tvrzení (např. vysvětlení žadatelky, její osobní a rodinná situace, chování v minulosti, jí předložené doklady, jiné známé skutečnosti atd.). Pokud tyto indicie svědčí pravděpodobnosti, že k nezákonné sterilizaci žadatelky mohlo skutečně dojít tak, jak tvrdí, bude s ohledem na její důkazní nouzi nutné považovat žádost za oprávněnou, ledaže správní orgán prokáže, že tomu tak být nemohlo (tedy že žadatelka nepodstoupila sterilizaci, ta nebyla nezákonná, nedošlo k ní v rozhodném období, případně že v řízení zjištěné indicie, jinak svědčící o možné nezákonné sterilizaci, mají jiné racionální vysvětlení). Hájitelností tvrzení žadatele se nicméně správní orgán musí vždy dostatečně zabývat, přičemž za účelem jejího ověření musí postupovat v souladu se zásadou materiální pravdy, dalšími zásadami správního řízení a se zřetelem k účelu zákona č. 297/2021 Sb. Svůj závěr musí správní orgán dostatečně odůvodnit. Úvaha správního orgánu podléhá soudnímu přezkumu v plném rozsahu.“ Tedy tím, že správní orgány v dané věci za neexistence zdravotní dokumentace trvaly na tom, aby žalobkyně splnila důkazní povinnost k jejímu tvrzení o provedení sterilizace proti její vůli, a nakonec nárok žalobkyně bez dalšího právě pro nesplnění této důkazní povinnosti zamítly, nepostupovaly v souladu s právními předpisy a zejména se shora citovanou judikaturou soudu, a proto byl soud nucen přistoupit ke zrušení žalobou napadeného rozhodnutí.
27. Je pravdou, že žalovaný na ústním jednání ve své závěrečné řeči uvedl, že tvrzení žalobkyně nemá za plausibilní. V této souvislosti soud upozorňuje, že dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 10. 2004, č. j. 3 As 51/2003-58, má soud zato, že „[n]edostatek odůvodnění rozhodnutí vydaného ve správním řízení nemůže být dodatečně zhojen případným podrobnějším rozбором právní problematiky učiněným až v kasační stížnosti podané proti

rozhodnutí soudu, jímž bylo správní rozhodnutí zrušeno jako nepřezkoumatelné pro nedostatky v odůvodnění.“ Byť se žalovaný pokusil vysvětlit své důvody již v řízení u krajského soudu, nedostatky odůvodnění správního rozhodnutí nelze zhojit ani ve vyjádření k žalobě (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2009, čj. 9 As 71/2008-109; obdobně také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2003, čj. 1 A 629/2002-25, č. 73/2004 Sb.). Soud v nyní posuzované věci dodává, že nedostatky odůvodnění správních rozhodnutí nelze zhojit ani až v závěrečné řeči.

VI. Závěr a náklady řízení

28. Na základě shora uvedených skutečností shledal soud žalobu důvodnou, a napadené rozhodnutí proto podle § 78 odst. 1 s. ř. s. pro nezákonnost a rozpor s judikaturou správních soudů zrušil. Soud nepřistoupil rovnou i ke zrušení prvostupňového rozhodnutí (§ 78 odst. 3 s. ř. s.) a ponechal na úvaze žalovaného, zdali bude možné vytýkané nedostatky napravit v rámci rozkladového řízení. Zároveň soud v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. rozhodl o vrácení věci zpět k dalšímu řízení, v němž bude ministr žalovaného shora vyjádřeným právním názorem soudu vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). V novém řízení budou správní orgány muset nejprve řádně posoudit plauzibilitu tvrzení žalobkyně ve světle výše citované judikatury, a to zejména s ohledem na provedení sterilizace současně při porodu žalobkynina syna.
29. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s. Jelikož měla žalobkyně ve věci plný úspěch, náleží jí náhrada nákladů řízení. Tyto náklady představují odměnu a náhradu hotových výdajů advokáta. Odměna náleží celkem za 3 úkony právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], za návrh ve věci samé (žaloba) ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu a za účast na jednání dne 26. 2. 2025 [§ 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu]. Za každý úkon právní služby provedený do 31. 12. 2024 náleží zástupci žalobkyně mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Za každý úkon právní služby provedený od 1. 1. 2025 náleží zástupci žalobkyně mimosmluvní odměna ve výši 4 620 Kč [§ 9 odst. 5 ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], která se zvyšuje o 450 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. K tomu se připočítává i sazba daně z přidané hodnoty 2 492 Kč. Celkem tedy činí náhrada nákladů řízení částku 14 362 Kč, kterou je žalovaný povinen uhradit žalobkyni k rukám jeho zástupce do 30 dní od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty

na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 24. únor 2025

Mgr. Gabriela Bašná
předsedkyně senátu